

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
एम.ए.भाग-1 संस्कृत
जून 2013 पासून लागू
सत्र पहिले पेपर क्रमांक -1- वैदिक साहित्य

उद्दिष्ट्ये -

- 1 वेदांचा परिचय करून देणे.
- 2 प्राचीन भारतीय संस्कृती व इतिहास याचा परिचय करून देणे.
- 3 प्राचीन संस्कृत भाषेचा परिचय करून देणे.
- 4 वैदिक काळाची वैशिष्ट्ये व प्राचीन भारतीयांची गौरवाशाली परंपरेची ओळख करून देणे.

अभ्यासक्रम :- Text book वेदसुधा शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन कोल्हापूर

संदर्भ ग्रंथ :-

१ वेदसमुल्लास :-
संपादक	सत्यभूषण योगी, मोतीलाल बनारसीदास,
दिल्ली
२ वैदिक वाङ्मयका इतिहास
(प्रथम संस्करण १९७०)	श्री रमाकांत शास्त्री - चौखम्बा विद्याभवन,
वाराणसी
३ वेददर्शन	डॉ. रवीन्द्र अंबादास मुळे (प्रथम आ.
२००३)
श्री संत ज्ञानेश्वर वेद विद्या प्रतिष्ठान -
औरंगाबाद
४ वैदिक संस्कृतीचा विकास
(द्वितीयावृत्ती १०७२)	तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी, प्राज्ञ
पाठशाला, वाई.
५ संस्कृत साहित्यका इतिहास
(प्रथम भाग १- वैदिक युग)	चरुदत्त शास्त्री- चौखम्बा विद्याभवन,
वाराणसी

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी पुढीलप्रमाणे राहिल.

प्रश्न १.	बहुपर्यायी प्रश्न (एकूण दहा प्रश्न)	१० गुण
प्रश्न २.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ३.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ४.	आवश्यक तेथे स्पष्टीकरणात्मक टीपा देऊन
भाषांतर करा लिहा (पाच पैकी तीन)	३० गुण

**एम.ए.भाग-1 संस्कृत
सत्र पहिले
पेपर क्रमांक - 2 व्याकरणशास्त्र**

उद्दिष्ट्ये -

- 1 पतंजलीचा परिचय करुन देणे.
- 2 संस्कृत व्याकरणाची ओळख करुन देणे.
- 3 विद्यार्थ्यात व्याकरणाभ्यासाची रुची निर्माण करणे.

**अभ्यासक्रम :- Text book -
व्याकरणमहाभाष्य of पतंजली (पस्पशाह्निक only)**

Reference book

- 1 महाभाष्य (पतंजली, मराठी भाषांतर)
म.म. काशिनाथशास्त्री अभ्यंकर, पुणे.
- 2 व्याकरणमहाभाष्यम् - (विद्यानिधी हिन्दी व्याख्या) प्रथम खंड
विद्यानिधी शोधसंस्थान, कुरुक्षेत्र
- 3 व्याकरण महाभाष्य - प्रथम भाग. संपा युधिष्ठिर मीमांसक सोनपत.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी पुढीलप्रमाणे राहिल.

प्रश्न १.	बहुपर्यायी प्रश्न (एकूण दहा प्रश्न)	१० गुण
प्रश्न २.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ३.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ४.	स्पष्टीकरणात्मक परिच्छेद लिहा (पाच पैकी तीन)	३० गुण

एम.ए.भाग—1 संस्कृत
सत्र पहिले पेपर क्रमांक — 3 दर्शनशास्त्र

उद्दिष्ट्ये —

- 1 मीमांसादर्शनाचा सामान्य परिचय करून देणे.
- 2 मीमांसादर्शनातील प्रमुख वाडमयाची ओळख करून देणे.
- 3 मीमांसा दर्शन व इतर दर्शन यांचा तुलनात्मक आढावा घेणे.

अभ्यासक्रम :- Text book – अर्थसंग्रह of लौगाक्षिभास्कर
व्याकरणमहाभाष्य of पतंजली (पस्पशान्हिक only)

संदर्भ ग्रंथ :-

- 1 अर्थसंग्रह of लौगाक्षिभास्कर with किरणावाली
संस्कृत टिका. संपा श्रीकृष्ण वल्लभाचार्य, प्रथम संस्करण
1985, चौखम्बा ओरिएण्टलिया वाराणसी
- 2 अर्थसंग्रह of लौगाक्षिभास्कर (with English translation)
संपा. एस.एस. सुकथनकर, 1983, भारतीय विद्या प्रकाशन, दिल्ली.
- 3 अर्थसंग्रह संपादक — शि.म. परांजपे निर्णयसागर प्रेस, मुंबई 1920
- 4 अर्थसंग्रह (with Hindi Commentry) —
वाचस्पती उपाध्याय, चतुर्थ संस्करण 1998, चौखम्बा पब्लिशर्स, वाराणसी.
- 5 अर्थसंग्रहसार — डॉ. रवीन्द्र अंबादास मुळे, प्रथमावृत्ती
श्रीसंत ज्ञानेश्वर वेदविद्या प्रतिष्ठान, औरंगाबाद.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी पुढीलप्रमाणे राहिल.

प्रश्न १.	बहुपर्यायी प्रश्न (एकूण दहा प्रश्न)	१० गुण
प्रश्न २.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ३.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ४.	आवश्यक तेथे स्पष्टीकरणात्मक टीपा देऊन भाषांतर करा लिहा (पाच पैकी तीन)	३० गुण

एम.ए.भाग-1 संस्कृत
सत्र पहिले पेपर क्रमांक - 4 - आयुर्वेदिक सुभाशिते

उदिष्ट्ये -

- 1 आयुर्वेदाचा परिचय करुन देणे.
- 2 सुभाषितांच्या माध्यमातून आरोग्यविषयक जागृती करणे.
- 3 सोप्या सिध्दांतातून आयुर्वेदाचे महत्त्व दिनचर्या, आहार यांची ओळख करुन देणे.

अभ्यासक्रम :- Text book – वैद्यकिय सुभाशितसाहित्य
संपादक राजेन्द्र गायकवाड, निकिता प्रकाशन, लातूर.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी पुढीलप्रमाणे राहिल.

प्रश्न १.	बहुपर्यायी प्रश्न (एकूण दहा प्रश्न)	१० गुण
प्रश्न २.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ३.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ४.	आवश्यक तेथे स्पष्टीकरणात्मक टीपा देऊन भाषांतर करा लिहा (पाच पैकी तीन)	३० गुण

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
एम.ए.भाग-1 संस्कृत
जून 2013 पासून लागू
सत्र दुसरे पेपर क्रमांक 5- वैदिक साहित्य

उद्दिष्ट्ये –

- 1 प्राचीन भारतीय ब्राह्मणसाहित्य त्याची वैशिष्ट्ये, तत्कालीन समाज, भाषाशैली इ. चा परिचय करून देणे.
- 2 प्राचीन भारतीयांची ज्ञानलालसा, ज्ञाननिष्ठा इ.ची ओळख करून देणे.
- 3 उपनिषदातील तत्त्वज्ञानाची ओळख करून देणे.
- 4 प्राचीन भारतीय तत्त्वज्ञानाच्या मूळ आधारांचा परिचय करून देणे.
- 5 तत्त्वज्ञानाचा विकास व वेदांगाचे महत्त्व समजावून सांगणे.

अभ्यासक्रम :- Text book – ब्राह्मणोपनिषदे आणि वेदांगे—

संदर्भ ग्रंथ :-

- 1 वैदिक साहित्यकी रुपरेखा – प्रथम संस्करण 1970
हंसराज अग्रवाल— चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी.
- 2 संस्कृत साहित्यका इतिहास (प्रथम भाग संस्करण 1960)
वाचस्पति गैरोला, चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी
- 3 संस्कृत साहित्यका विशद इतिहास (प्रथम भाग संस्करण 1994)
डॉ. पुष्पा गुप्ता, इस्टर्न बुक लिंकर्स, नई दिल्ली.
- 4 वैदिक संस्कृतीचा विकास (द्वितीयवृत्ती 1072)
तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी, प्राज्ञ पाठशाला, वाई.
- 5 भारतीय साहित्याचा इतिहास (प्रथम भाग)
डॉ. सिंधू डांगे.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी पुढीलप्रमाणे राहिल.

प्रश्न १.	बहुपर्यायी प्रश्न (एकूण दहा प्रश्न)	१० गुण
प्रश्न २.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ३.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ४.	आवश्यक तेथे स्पष्टीकरणात्मक टीपा देऊन भाषांतर करा लिहा (पाच पैकी तीन)	३० गुण

एम.ए.भाग-1 संस्कृत
सत्र दुसरे पेपर क्रमांक- 6
भाषा विज्ञान

उद्दिष्टे –

- 1 भाषाशास्त्राचा परिचय करून देणे.
- 2 भाषेची व्याख्या, अर्थनिश्चिती तत्वे, ध्वनिशास्त्र, भाषांचे वर्गीकरण त्याचे नियम इ.चा परिचय करून देणे.

अभ्यासक्रम :- Linguistic

- Unit 1** Language – Language and its nature, Characteristic of Language, Origin of Language, Development of Language.
- Unit 2** Classification of Language – Morphological and Genealogical
- Unit 3** Phonetics and Phonology – Speech Mechanism, Classification of Sounds, Types of Sound.
- Unit 4** Phonetics Laws - Grimm's Law, Grass man's Law, Varner's Law, Palatal Law, Cerebral Law.
- Unit 5** Morpheme and Morphology.
- Unit 6** Semantics- A meaning of अर्थ, The types of अर्थ, The direction of Semantic change and The reason of Semantic and Change.
- Unit 7** Sentence – Concept of Sentence, The type of Sentence.
- Unit 8** The concept of भाषा, वाक् and dialects.

संदर्भ ग्रंथ

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी पुढीलप्रमाणे राहिल.

प्रश्न १.	बहुपर्यायी प्रश्न (एकूण दहा प्रश्न)	१० गुण
प्रश्न २.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ३.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ४.	स्पष्टीकरणात्मक परिच्छेद लिहा (पाच पैकी तीन)	३० गुण

एम.ए.भाग-1 संस्कृत
सत्र दुसरे पेपर क्रमांक- 7
Title of the paper – दर्शनशास्त्र

उद्दिष्ट्ये –

- 1 भारतीय दर्शनशास्त्राचा परिचय करून देणे.
- 2 प्राचीन सांख्यआचार्य व त्यांची ग्रंथसंपदा यांची माहिती देणे.

अभ्यासक्रम :- Text book – सांख्यकारिका with सांख्यतत्त्वकौमुदि

संदर्भ ग्रंथ :-

- 1 सांख्यतत्त्वकौमुदि – रमाशंकर भट्टाचार्य, 1976,
मोतीलाल बनारसी दास, दिल्ली
- 2 सांख्यतत्त्वकौमुदि – डॉ. गजानन शास्त्री मुसलगांवकर, प्रथमावृत्ती, 1951,
चौखम्बा संस्कृत सिरिज ऑफिस, वाराणसी.
- 3 सांख्यतत्त्वकौमुदी, डॉ. ग. वी. कुलकर्णी, महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती
मंडळ, मुंबई – प्रथमावृत्ती 1971.
- 4 सांख्यतत्त्वकौमुदी, प्रकाशन – प. द. वाजोग. डोंबिवली – 2003

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी पुढीलप्रमाणे राहिल.

प्रश्न १.	बहुपर्यायी प्रश्न (एकूण दहा प्रश्न)	१० गुण
प्रश्न २.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ३.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ४.	आवश्यक तेथे स्पष्टीकरणात्मक टीपा देऊन भाषांतर करा लिहा (पाच पैकी तीन)	३० गुण

एम.ए.भाग-1 संस्कृत
सत्र दुसरे पेपर क्रमांक – 8 आयुर्वेद इतिहास

उद्दिष्ट्ये –

- 1 आयुर्वेदाच्या प्राचीनत्वाचा परिचय करून देणे.
- 2 आयुर्वेदातील ग्रंथ व ग्रंथकार यांची माहिती देणे.
- 3 आयुर्वेदीय सिध्दांत समजावून देणे.
- 4 आयुर्वेदीय ग्रंथांच्या अध्ययनात रुची वाढविणे.

अभ्यासक्रम :- Text Book – आयुर्वेदाचा इतिहास, मूलसिद्धान्त व ग्रंथ.
Published by Shivaji University, Kolhapur.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी पुढीलप्रमाणे राहिल.

प्रश्न १.	बहुपर्यायी प्रश्न (एकूण दहा प्रश्न)	१० गुण
प्रश्न २.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ३.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२० गुण
प्रश्न ४.	स्पष्टीकरणात्मक परिच्छेद लिहा (पाच पैकी तीन)	३० गुण

समकक्षता

अ.क्र.	जुनी अभ्यासपत्रिका	नवीन अभ्यासपत्रिका
१.	वैदिक साहित्य	क्रमांक —१ क्रमांक —५ (क्रमशः सत्र पहिले व दुसरे)
२.	शास्त्र व भाषाविज्ञान	क्रमांक . २ क्रमांक . ६
३.	दर्शनशास्त्र	क्रमांक . ३ क्रमांक . ७
४.	आयुर्वेदाचा इतिहास व आयुर्वेद सुभाषिते	क्रमांक . ४ क्रमांक . ८